

Az Országos Könyvtárügyi és Dokumentációs Tanács tevékenysége 1972-ben

Az 1972. évet a magyar könyvtárügy számára az IFLA budapesti közgyűlése tette emlékezetessé. E jelentős nemzetközi szakmai esemény előkészítése nagymértékben lekötötte a könyvtárügy központi szerveinek, vezető dolgozóinak energiáit, éppen azokat, akiknek tevékenysége az OKDT munkájára is kihat. Részben ez is oka annak, hogy az OKDT idei tevékenységének nagyobb része az év első felére esik. KOVÁCS Máténak, az OKDT elnökének augusztusban bekövetkezett váratlan és tragikus elhunyt a Tanács munkáját is megbénította egy időre. A Tanács 1972. évi tevékenységének számbavételéhez e körülményeket is figyelembe kell venni.

A Tanács teljes ülése két nagy fontosságú témát tárgyalt az év folyamán. Az egyik "A közkönyvtári állományok nyilvántartásáról és védelméről" szóló utasítástervezet (előadói: NAGY Ernő, a Könyvtárügyi Osztály munkatársa és BEREZKY László, a Könyvtártudományi és Módszertani Központ munkatársa). A tanácsi vita megerősítette azt az igényt, hogy e kérdésekben új rendeleti szabályozásra van szükség, egyben erős hangsúlyt adott annak a ténynek, hogy a különféle típusú könyvtárak differenciált eljárást igényelnek. A vélemények főképpen az állománykivonás jellegét, mértékét és módját illetően voltak eltérőek. A tanácsi vitában elhangzott vélemények, valamint a beérkezett írásos javaslatok felhasználásával a rendelettervezet új megfogalmazására került sor.

Teljes tanácsülés tárgyalta a könyvtárosképzés problémáit és továbbfejlesztésének lehetőségeit vizsgáló minisztériumi bizottság jelentését és javaslatait (előadó volt FUTALA Tibor, a Könyvtárügyi Osztály munkatársa). A Tanács az anyagot előzetes munkaanyagként tekintette, és úgy foglalt állást, hogy az elhangzott észrevételek mérlegelésével dolgozza át a bizottság az előterjesztést.

A Tanács három tagozata egy-egy ülést tartott az év folyamán. A Tudományos és szakkönyvtári tagozat a szabványosított könyvszámozás magyarországi bevezetésének kérdését vitatta meg. Előadója DOMANOVSKY Ákos volt, a budapesti Egyetemi Könyvtár h. igazgatója. Javaslati nyomán megindultak a tárgyalások a hazai és az érdekelt nemzetközi szervek között a nemzetközi szabványosított könyvszámozás magyarországi bevezetése érdekében.

A Dokumentációs és bibliográfiai tagozat ülése több nemzetközi jellegű témában nyújtott tájékoztatást: LÉVAY Tamásné, az Országos Műszaki Könyv-

tár és Dokumentációs Központ mb. főigazgatója a moszkvai Nemzetközi Tudományos és Műszaki Információs Központ tevékenységéről, SEBESTYÉN Géza, az Országos Széchényi Könyvtár h. főigazgatója az UNISIST párizsi konferenciájáról, JÁNSZKY Lajos, az OMFB főosztályvezetője, a FID magyar nemzeti bizottsága elnöke a FID 1972. évi budapesti konferenciájának előkészítéséről számolt be.

A Közművelődési könyvtári tagozat a gyermekkönyvtári könyvvállományról készült felmérést tárgyalta meg. (Előadója VARGHA Balázs volt, a KMK munkatársa).

A Tanács 1971-1972. évi munkatervében szereplő néhány fontos kérdés megvitatása áthúzódik 1973-ra. Így pl.:

- az új könyvtári törvény tervezete,
- a könyvtáráépítés távlati programja,
- a könyvtári szakajtó időszerű kérdései,
- a főiskolai könyvtárak helyzete és fejlesztési problémái,
- a központi szolgáltatások igénybevétele a megyei könyvtárakban,
- az új tanácsigazgatási rendszer hatása a könyvtári szervezetre

és még néhány, nem kevésbé jelentős kérdés.

E témák áthuzódását a következő évre nem a tanácsi kapacitás hiánya, hanem inkább az a tény idézte elő, hogy különböző, főként objektív okok következtében, kimunkálásuk nem jutott el a megvitathatóságig; kidolgozásuk azonban folyik.

Az elnökség két témát tárgyalt az év folyamán. Meghívott érdekeltekkel kibővített keretben tárgyalta a pécsi egyetemi könyvtár fejlesztési problémáit; véleményét a fenntartó figyelembe vette. (A téma referense NAGY Ernő volt, a Könyvtárügyi Osztály munkatársa). Megtárgyalta és elfogadta a Tanács új szervezeti és működési szabályzatának tervezetét, amely jelenleg kiadás előtt van.

A szakbizottságok közül a Képzési és továbbképzési szakbizottság az olvasószolgálatban dolgozó könyvtárosok továbbképzési tanfolyamának tervét tárgyalta meg, az Osztályozási szakbizottság pedig az ETO továbbfejlesztésével foglalkozott. Ujjáalakult a Könyvtártudományi és kiadványi szakbizottság, "Kutatáspolitikai szakbizottság" elnevezéssel. Új összetételében megvitatta a könyvtártudományi kutatások programját (előadó: PAPP István, a Könyvtártudományi és Módszertani Központ igazgatója) és a könyvtártudományi pályázat tervét és programját (előadó: PINTER Márta, a KMK munkatársa).

Megjelent a Tanács által kiadott "Könyvtártudományi Tanulmányok 1970." kötete, amely a III. Országos Könyvtárügyi Konferencia teljes dokumentumanyagát tartalmazza. A "Könyvtártudományi Tanulmányok 1971-1972." c. kötet sajtó alatt van.

UNESCO könyvtárügyi konferencia Prágában

(1972. nov. 26. — dec. 2.)

Az UNESCO kezdeményezésére és támogatásával, az IFLA közreműködésével a Cseh Szocialista Köztársaság Művelődésügyi Minisztériuma és a Cseh Nemzeti Könyvtár 1972. november 26. és december 2. között nemzetközi szimpoziumot rendezett az európai könyvtári rendszerekről.

A maga nemében páratlan összejegvetelen - amelyen 17 ország 84 képviselője vett részt, elsősorban a nemzeti könyvtárak és a könyvtárügyi irányító szervek vezető munkatársai - a nemzeti könyvtárrendszerek és ezeken belül a nemzeti könyvtárak feladatai kerültek megvitatásra. Főreferátum hangzott el a Szovjetunió könyvtári rendszeréről (O. Sz. CSUBARJAN), Nagy-Britannia könyvtári rendszeréről (P. H. SEWELL), a nemzeti könyvtárak funkcióiról és feladatairól (K. KALAJDZSIEVA), a könyvtár- és tájékoztatásügy közös kérdéseiről (H. LIEBAERS), a könyvtári törvényhozásról (SALLAI István), valamint a könyvtárosképzés problémáiról (Š. PASIAR).

A vitakedvet már az előzetesen beküldött mintegy 30 írásos korreferátum is sejtetni engedte, de a valódi vita a főreferátumok nyomán, a szóbeli hozzászólások formájában alakult ki. A leghevesebb vitát a nemzeti könyvtárak funkciórendszerének, valamint a könyvtárügy és a tájékoztatás viszonyának kérdései váltották ki.

A nemzeti könyvtárak feladataival kapcsolatos hozzászólások arra engedtek következtetni, hogy bár szinte országonként eltérő a nemzeti könyvtárak feladatköre, alapfeladataik - a nemzeti könyvtermés gyűjtése és bibliográfiai feltárása - tekintetében nincs véleményeltérés. A felszólalók megegyeztek abban, hogy egyes országok sajátos könyvtári adottságai esetleg indokolttá tehetik bizonyos területeken szakkönyvtári funkciók átvállalását is, ez azonban semmiképpen sem általános és semmiképpen sem jellegzetes nemzeti könyvtári funkció.

Ugy tűnik: a könyvtárügy és a tájékoztatás kapcsolata - vagy inkább: kapcsolatainak rendezetlensége - "összeurópai" probléma és szinte valamennyi országban megoldatlannak látszik. A különböző, részint kidolgozás, részint már megvalósulás alatt álló programok, tervek arra engednek utalni, hogy a nemzeti könyvtárak országos tájékoztatási feladatkörei az országos méretű, elektronikus adatfeldolgozásra támaszkodó bibliográfiai vállalkozások formájában kirajzolódóban vannak (nemzeti bibliográfia, külföldi könyvek országos gyarapodási jegyzékei és katalógusa stb.).

A tanácskozáson általános elismerést váltott ki SALLAI Istvánnak az európai könyvtárügyi törvényekről elhangzott, minden részletre kiterjedő gondossággal összeállított referátuma, amely egyttal bepillantást engedett az új magyar könyvtárügyi törvénnyel kapcsolatos előmunkálatokba is.

A szimpoziium - jellegének megfelelően - nem azzal a szándékkal ülésezett, hogy a közös bajokra általános gyógyírt találjon, a tapasztalatok széles körű cseréje azonban módot adott arra, hogy a résztvevők kimerítő tájékoztatást kapjanak szinte az egész Európa könyvtárügyi rendszereinek strukturájáról. Az anyagok feldolgozása terjedelmes tanulmányt igényelne, ehelyütt a tapasztalatok tükrében csupán azt a megállapítást kockáztatjuk meg, hogy eredményeink és gondjaink tudatában sincs szégyenkezni valónk: a magyar könyvtárügy szemléletileg és fejlesztési szándékai tekintetében is korszerű. Ugyanakkor az igazság kedvéért azt is be kell vallanunk, hogy nem kis irigységgel kellett tudomásul vennünk: több kis (nálunk is kisebb) ország képviselői már megvalósult integrált, számítógépes központi könyvtárügyi szolgáltatási rendszerről adhattak számot.

A rendező szervek mindent elkövettek a tanácskozás sikere érdekében, s az meg is felelt céljának: nemcsak hivatalos programjaival, hanem a vendéglátók gondoskodásának köszönhető baráti találkozókka is eredményesen járult hozzá a Nemzetközi Könyvév alkalmából kitűzött célok megvalósulásához.

Z. P.

Nemzetközi rendszer az időszaki kiadványok automatizált nyilvántartására

(Az NTMIK konferenciája, Moszkva, 1972. nov. 14—16.)

1969. febr. 27-én Moszkvában egyezményt írt alá nyolc szocialista ország a Nemzetközi Tudományos és Műszaki Tájékoztatási (Információs) Központ (NTMIK) alapításáról. A Központ székhelye Moszkva. Tevékenységének irányító szerve a Meghatalmazott Képviselők Bizottsága.

Feladatait hat pontban határozták meg, amelyek lényegében a következőket foglalják magukban:

- javaslatok kidolgozása egy Nemzetközi Tudományos és Műszaki Információs Rendszer (NTMIR) létrehozására (e rendszernek természetesen a szerződő felek nemzeti tájékoztatási szerveivel való együttműködésen kell alapulnia);
- a rendszernek az új (számítógépes) technika széles körű alkalmazásán alapuló működtetése.